

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

The Development of Justice Administration to Thailand 4.0

ประพาฬรัตน์ สุขดิษฐ์¹
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: enzyme_sai@hotmail.com

Praphanrat Sukdit²
Major of Law, Faculty of Law, Ubon Ratchathani Rajabhat University
2 Mueang, Ubon Ratchathani 34000, Thailand
Email: enzyme_sai@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานยุติธรรมไทยและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมไทยให้มีความสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นโมเดลขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม ทูมนมนุษย์และความคิดสร้างสรรค์ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานยุติธรรมของประเทศไทยนั้นประสบปัญหาในเรื่องของหน่วยงาน ตั้งแต่องค์กรตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ เนื่องจากมีระบบการทำงานที่ไม่ทันสมัย การบริการล่าช้า ขั้นตอนยุ่งยาก อีกทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้น ควรปฏิรูประบบและระบบในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นความเป็นสหวิทยาการ เน้นการพิสูจน์จากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในแต่ละหน่วยงาน เน้นการวิจัยและพัฒนา ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ทุกช่องทาง ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ โดยบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมควรศึกษากฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มเติม รวมถึงให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ตรวจสอบ และรับฟังความคิดเห็นได้

คำสำคัญ: การพัฒนา; การบริหารงานยุติธรรม; ไทยแลนด์ 4.0

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

Abstract

The objective of academic research is to study the problems of Thai justice administration and discover the development of the justice administration in Thailand in accordance with the policy of Thailand 4.0, which is the mechanism to propel economic and social growth along with science, digital technology, innovation, human capital and creativity. That leads to the wealth, sustainability and prosperity of the nation under governing of the Prime Minister and the head of National Council for Peace and Order, General Prayuth Chan-o-cha.

It has been found that the organizations in Thai justice system are comprised of police, prosecution, correction and probation. The systems in the aforementioned organizations are obsolete, delayed service, complicated procedure as well as insufficient understanding in English communication by the officials. These are major problems to provide justice to people. Due to development of justice administration into policy of Thailand 4.0, the aforementioned organizations and justice systems shall be reformed by focusing on interdisciplinary, scientifically proven evidence, digital technological use in justice organization, research and development, education of moral and ethics in careers. People will be informed to understand the justice procedures through various channels. Out-dated laws must be abolished or amended. Officials in justice systems should study Thai and international law including improvement of English communication skills, including allowing people are able to participate, inspect and share the opinions.

Keywords: Development; Justice Administration; Thailand 4.0

1. บทนำ

ตลอดปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2561 ประชาชนไทยมักจะได้ยินคำว่าไทยแลนด์ 4.0 อยู่บ่อยครั้ง แต่ประชาชนจำนวนหนึ่งอาจจะไม่เข้าใจความหมายของคำว่ายุคไทยแลนด์ 4.0 นั่นคืออะไร จะช่วยพัฒนาประเทศไทยได้อย่างไร และสามารถเป็นจริงได้หรือไม่ ซึ่งไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยเปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะมนุษย์ และเทคโนโลยี เนื่องจากทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ประเทศไทยจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค 4.0 เพื่อให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง แม้วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะมุ่งเน้นไปที่เศรษฐกิจ แต่ก็มีโอกาสปฏิเสธได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถือเป็นอีกด้านหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม มีหลายปัญหา ได้แก่ ปัญหาการแบ่งแยกส่วนรับผิดชอบและการบริหารงานที่มีลักษณะ

ต่างคนต่างทำ ปัญหาระบบข้อมูลสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาด้านการขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ปัญหาด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและระบบผลิตนักกฎหมาย³ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ท้าทายการบริหารงานยุติธรรมของรัฐที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลและแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน⁴ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนบทบาท ปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง พัฒนารูปแบบการดำเนินงานหรือแนวทาง นโยบายต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง เท่าเทียม เสียค่าใช้จ่ายน้อย มีมาตรฐานสากลและไปสู่เป้าหมายไทยแลนด์ 4.0 ที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนได้

2. การบริหารงานยุติธรรม

ตามนิยามที่พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 มาตรา 3 กำหนดว่าการบริหารงานยุติธรรม หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชน การบังคับตามกฎหมายและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน แต่ไม่รวมถึงอำนาจอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล และการดำเนินการของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ

จากนิยามดังกล่าว การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องกระทำโดยบุคลากรและองค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารงานยุติธรรม ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ ดังนั้นการบริหารงานยุติธรรมไทยในยุค 4.0 โดยทั่วไปแล้วหมายถึงกระบวนการบริหารจัดการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ในช่วงตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา⁵ ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ในระบบงานยุติธรรมต้องอาศัยความร่วมมือ การประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน หากปล่อยให้ทำหน้าที่ลำพังของระบบงานยุติธรรมย่อมไม่สามารถจะประสบผลสำเร็จได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากนโยบายของรัฐที่ต้องการผลักดันเศรษฐกิจของไทยเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารงานยุติธรรมไทย ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนจะพิจารณาปัจจัยบางประการที่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ดังนี้

1) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน แสดงให้เห็นว่ายิ่งกฎหมายใหม่ออกมามากมายฉบับมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน ยากแก่การเข้าใจ จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ตัวบทกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่มีการปรับปรุงอัตราโทษ รวมทั้งผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชนจำนวนไม่น้อยไม่ทราบความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ ๆ หรือกฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไข

³ Kanyarat Wiphatawat, Pattranit Yaodam and Bandid Homket, *Guidelines for Criminal Justice Reform* (Bangkok: Law Reform Commission of Thailand, 2016), 120-123. [In Thai]

⁴ Jutharat Ue-amnoey, *Justice System and Alternative Justice: On Sociological Perspectives* (Bangkok: Chulalongkorn University, 2013), 272. [In Thai]

⁵ Chanchao Chaianukij, "Justice 4.0," *Journal of Thai Justice System* 10, no. 2 (May-August 2017): 142. [In Thai]

2) ประเทศไทยใช้ประมวลกฎหมายเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และปริมาณคดีมีจำนวนมาก ดังนั้นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การเจรจาต่อรอง และอนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาคดีล้นศาล ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายของภาครัฐและประชาชน อย่างไรก็ตาม การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในสังคมไทยนั้น แม้จะได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายแล้วนั้น หากแต่ในการดำเนินงานควรทำการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละมาตรการเพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรค จุดเด่นและข้อจำกัดในการนำมาใช้นั้น ๆ มาใช้⁶

3) การนำเครื่องมือเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์มาใช้ในระบบยุติธรรม เนื่องด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมเข้ามาใช้ในหน่วยงาน แต่ด้วยข้อจำกัดทั้งงบประมาณสนับสนุน การพัฒนาบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นความท้าทายที่สำคัญมีดังนี้

3.1) กระบวนการทำงานเน้นความเป็นสหวิทยาการมากขึ้น⁷ กล่าวคือ ใช้การบูรณาการและแก้ไขปัญหาด้วยองค์ความรู้หลากหลายสาขาวิชา มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ลดการออกกฎหมายที่ไม่จำเป็น

3.2) นำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมให้มากขึ้น เนื่องจากคดีที่ศาลมีปริมาณมาก บางคดีใช้ระยะเวลานาน กระบวนการยุติธรรมทางเลือกจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้ข้อพิพาทระงับได้โดยคู่กรณีพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ลดปริมาณคดี ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

3.3) รัฐควรสนับสนุนงบประมาณโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบงานที่ต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต

3. ปัญหาการบริหารงานยุติธรรมและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมสู่ยุค 4.0

แม้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยจะปฏิรูปมาหลายครั้ง แต่ยังคงมีปัญหาและข้อจำกัดในเรื่องบทบาทผู้พิพากษาและการปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดในการประสานงาน การตรวจสอบ การบังคับใช้กฎหมาย ทำให้รัฐต้องรับภาระและสิ้นเปลืองทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเป็นจำนวนมาก⁸ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายต้องการให้ประเทศไทยก้าวข้ามผ่านจากประเทศที่รายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ทำให้องค์กรและหน่วยงานของรัฐต้องใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ ทั้งการบริหารงาน การสร้างบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ การจัดซื้อเทคโนโลยีต่าง ๆ การวิจัยเพื่อพัฒนาในระยะยาวและแบบยั่งยืน ผู้เขียนจึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

⁶ Whitchuta Itsaranuwat, *Implementing of Alternative Dispute Resolution in Thai Society* (Research Report) (Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016), 84. [In Thai]

⁷ Chanchao Chaianukij, "Justice 4.0," 142. [In Thai]

⁸ Kanyarat Wiphatawat, Pattranit Yaodam and Bandid Homket, *Guidelines for Criminal Justice Reform*, 12. [In Thai]

3.1 ด้านการบริหารงาน

3.1.1 ปัญหาการบริหารงาน

เมื่อกล่าวถึงต้นทางของกระบวนการยุติธรรมไทย ทุกคนจะนึกถึงองค์กรตำรวจเพราะเป็นวิชาชีพแรกในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งระบบงานตำรวจที่ผ่านมาของประเทศไทยประสบปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจมีภารกิจจำนวนมาก ซึ่งตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้กว้างขวาง ทำให้ตำรวจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานในส่วนภารกิจหลัก ตำรวจขาดทักษะความชำนาญและความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนจับกุมยาเสพติดในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรปง จังหวัดพะเยา อยู่หลายปัจจัยในระดับที่แตกต่างกัน คือ ในระดับสูงถึง 100 เปอร์เซ็นต์ คือ ด้านความสามารถของผู้ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รองลงมาคือในระดับ 92.31 เปอร์เซ็นต์ ในด้านการที่ต้องปฏิบัติหน้าที่หลายอย่างโดยไม่ทำหน้าที่สืบสวนจับกุมยาเสพติดเพียงด้านเดียว⁹ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตำรวจบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2553 ข้อ 16 ข้าราชการตำรวจจะต้องสำนึกในการให้บริการประชาชนด้านอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธา แต่จากข่าวซึ่งปรากฏให้เห็นบ่อย ๆ มักเป็นเรื่องที่ประชาชนไม่พอใจตำรวจ เช่น เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ การให้บริการประชาชนโดยเฉพาะหน่วยงานระดับสถานีตำรวจ

สำหรับพนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เนื่องจากระบบวิธีพิจารณาความอาญาของไทยจะแยกการสอบสวนและการฟ้องคดีออกจากกัน แต่ตามลักษณะสภาพของงานทั้งสองอย่างไม่อาจแยกจากกันได้¹⁰ ดังนั้นผลการสอบสวนย่อมมีผลกระทบต่อการฟ้องและดำเนินคดีในศาล¹¹ สำหรับศาลมีความหมายหลายนัย คือ ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่พิจารณาตัดสินคดี และหมายถึงสถานที่พิจารณาตัดสินคดีและดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งปัญหาที่มีอยู่คือ บุคลากรในศาลไทยที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย

สำหรับการคุมประพฤตินั้นเป็นระบบที่ใช้กับผู้กระทำความผิดทางอาญาเป็นครั้งแรก และศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีความผิดจริงสมควรได้รับโทษที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำผิดแล้วเพียงแต่ให้รอการลงโทษไว้ก่อน¹² โดยจะมีการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ซึ่งผลดีของการคุมประพฤติคือ

⁹ Chaloeangkit Thamsuk, "Problems and Obstacles of the Investigation and Arrestment in Drug Criminal Cases in the Areas Under the Jurisdiction of Pong Police Station, Pong District, Phayao Province," (Master's thesis, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, 2010), 62. [In Thai]

¹⁰ Phongthorn Thanayasiri, *Process and Justice Administration* (Research Report) (Bangkok: Ministry of Justice, 2012), 80. [In Thai]

¹¹ Ibid, 80.

¹² Achariya Chutinant, *Criminology and Penology*, 2nd ed. (Bangkok: Winyuchon, 2014), 221. [In Thai]

ผู้กระทำผิดไม่ต้องถูกจำคุก ถือเป็น การช่วยเหลือลดปัญหาความแออัดของเรือนจำได้ และไม่ต้องถูกตราหน้าว่าเป็นคนซึ่คุก แต่ปัญหาที่มีอยู่ เช่น การติดตามจับกุมผู้กระทำผิดหรือจำเลยที่ศาลออกหมายจับตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ปัญหาจำเลยกระทำผิดเงื่อนไขคุมความประพฤติที่ศาลกำหนดไว้

สำหรับระบบงานราชทัณฑ์ซึ่งเป็นหน่วยงานลำดับสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมนั้น จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 รวมทั้งสิ้น 319,479 คน¹³ แต่ความจุปกติของเรือนจำที่จะรองรับมีได้เพียง 180,000 คนเท่านั้น¹⁴ ทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง การควบคุมดูแล การอบรมแก้ไข การฝึกวิชาชีพ และการบริหารแผนงานของเรือนจำ ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งระบบงานราชทัณฑ์ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบจะผิดพลาดไม่ได้ เมื่อพิจารณาจากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดีพระราชบัญญัติยาเสพติดทั่วประเทศ สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 รวมทั้งสิ้น 230,293 คน¹⁵ เมื่อผู้ต้องขังจำนวนมากเป็นผู้ติดยาเสพติดมาก่อน การเสพยาเสพติดในเรือนจำทำให้เกิดปัญหาการแพร่โรคเอดส์ และมีนักโทษที่เป็นโรคเอดส์เพิ่มขึ้นกลายเป็นภาระหนักแก่เรือนจำ¹⁶

นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีการแบ่งงานกันและต้องปฏิบัติงานภายในขอบเขตและตามที่องค์กรมอบหมาย ซึ่งผู้บริหารที่มีอำนาจในการมอบหมายอำนาจหน้าที่นั้นจะต้องกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลแต่ละคน แต่จะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มากมายและแบ่งแยกความรับผิดชอบ ทำให้ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร

3.1.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน

ในระบบงานยุติธรรมต้องมีวัตถุประสงค์ในการที่จะลดปัญหาอาชญากรรม โดยควรให้ความสำคัญสำคัญกับมาตรการเชิงรุก เน้นให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และควรทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ลดการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักและเน้นให้คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางเลือก ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางเลือกสามารถนำมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ซึ่งข้อดีก็คือลดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการต่อสู้คดี บรรเทาความแออัดในเรือนจำและสร้างความสมานฉันท์ที่ได้ อย่างไรก็ตาม ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการให้เหมาะสมกับสังคมไทยด้วย นอกจากนี้ การบริหารจัดการองค์กรนั้นต้องมีการแบ่งงานกัน และต้องปฏิบัติงานภายในขอบเขตและตามที่องค์กรมอบหมายให้ชัดเจน

¹³ Department of Corrections, "Statistics of the Prisoners," last modified 2017, accessed November 24, 2017, <http://www.correct.go.th/stat102/display/result.php?date=2017-11-01&Submit=%B5%A1%C5%A7/> [In Thai]

¹⁴ Nathee Chitsawang, "Alternative Measures for Treating Offenders to Solve Problem of Prison Overcrowding," last modified 2014, accessed November 24, 2017, <http://www.nathee-chitsawang.com/> [In Thai]

¹⁵ Department of Corrections, "The National Prisoner Statistic of the Narcotics Act," last modified 2017, accessed November 24, 2017, http://www.correct.go.th/stat102/display/drug_result.php?date=2017-11-01&Submit=%B5%A1%C5%A7/ [In Thai]

¹⁶ Acharya Chutinant, *Criminology and Penology*, 186. [In Thai]

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.2.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในบางกิจกรรมไม่ได้ทำแบบต่อเนื่องหรือไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ถึงแม้ว่ากฎหมายจะเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรม แต่ก็ยังขาดการมีส่วนร่วมหรือยังไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ฉะนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ต้องมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แนวทางการแก้ไขปัญหา และแบ่งการรับผิดชอบร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสร้างเครือข่ายและให้ประชาชนสามารถตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐได้

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และดำเนินการแก้ไขในปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ยุติธรรมชุมชน การไกล่เกลี่ย และระงับข้อพิพาทในชุมชน เพื่อให้แต่ละชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน การมีส่วนร่วมกับตำรวจ เช่น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ การแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสผู้กระทำผิด การมีส่วนร่วมกับอัยการ เช่น การเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการ การมีส่วนร่วมกับศาล เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาในความผิดอันยอมความได้ การมีส่วนร่วมกับคุมประพฤติ เช่น เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ การมีส่วนร่วมกับราชทัณฑ์ เช่น การอุดหนุนซื้อสินค้าจากราชทัณฑ์ ภาคเอกชนเข้ามาฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง หรือโครงการกำลังใจในโครงการพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการช่วยเหลือผู้ต้องขัง ผู้ถูกคุมประพฤติ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อผู้นำชุมชนของตน ทำให้พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจภูธรปากคาด จังหวัดหนองคายได้เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น¹⁷ และสอดคล้องกับงานด้านบำบัดฟื้นฟูของอังกฤษ ในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องเข้ารับการฟื้นฟูตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู และมีการเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อทำให้เกิดความหลากหลาย โดยดำเนินงานในรูปแบบของบริษัทแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เช่น การเรียนหนังสือ การฝึกอาชีพ เป็นต้น¹⁸

¹⁷ Surat Rattanawongsa, "Enhancing Investigating Officers' Efficiency in the Community Judicial Process in Order to Create Harmony in the Pakkhat Police Station," (An Independent Study Report Master's thesis, College of Local Administration, Khon Kaen University, 2010), 55. [In Thai]

¹⁸ Pramote Phansa-ard, *Guidelines for the Development of Structures and Forms of Probation* (Research Report) (Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016), 115. [In Thai]

3.3 ด้านกฎหมาย

3.3.1 ปัญหากฎหมาย

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะได้บัญญัติรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ให้ตรวจสอบการทำงาน เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว แต่ในความเป็นจริงยังมีคนจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ยากจนซึ่งตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลย ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา อาจประสบปัญหาต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมากกว่าบุคคลอื่น ยกตัวอย่างเช่น เยื่ออาชญากรรมถูกถามปากคำพยานที่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน การสร้างพยานหลักฐานเท็จ การบีบบังคับให้รับสารภาพผิด แม้จะมีทนายความขอแรง หน่วยงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย กองทุนยุติธรรม ฯลฯ แต่ก็ยังไม่อาจช่วยเหลือประชาชนได้อย่างครอบคลุม ยิ่งขาดการประสานความร่วมมือ นอกจากนี้ เทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนระบบการให้บริการต่าง ๆ แต่กฎหมายกลับไม่รองรับได้อย่างเต็มที่ กระบวนการร่างกฎหมายมีระยะเวลานาน ทำให้ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องมีการศึกษาวิจัย และนำเสนอแนวทางแก้ไขให้แกัรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป

3.3.2 แนวทางการพัฒนากฎหมาย

แนวทางการพัฒนาเกุหมายนั้น ควรมีการทบทวนกฎหมายและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้รองรับระบบดิจิทัล เช่น กฎหมายไซเบอร์ กฎหมายตราสารเปลี่ยนมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และตามพันธกรณีกติการะหว่างประเทศ กฎหมายต้องมีความยืดหยุ่น สามารถแก้ไขเพื่อรองรับเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ มีการจัดทำวารสารทางกฎหมายและวิชาการเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ¹⁹ ควรพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบค้นหาความจริงตั้งแต่ชั้นเจ้าพนักงานโดยเน้นการรวบรวมพยานหลักฐาน และพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ควรปรับปรุงระบบการเรียนการสอนด้านนิติศาสตร์โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี เผยแพร่ความรู้กฎหมายและสิทธิของประชาชนตามหมู่บ้าน โรงเรียน นอกจากนี้ ต้องมีการศึกษาวิจัย หากกฎหมายบางเรื่องเป็นอุปสรรค และนำเสนอแนวทางแก้ไขให้แกัรัฐบาลในเรื่องนั้น ๆ

3.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.4.1 ปัญหาเทคโนโลยีสารสนเทศ

โลกปัจจุบันเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ในหลายด้าน แต่ก็ยังก่อให้เกิดปัญหาตามมาหากใช้เทคโนโลยีไม่ถูกต้องทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ อาชญากรรม การศึกษา การทำงาน ไม่ว่าจะเป็น การโจรกรรมข้อมูล การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงรหัสผ่านการเข้าระบบทางอินเทอร์เน็ตหรือทางแอปพลิเคชัน เจ้าหน้าที่

¹⁹ Narongsak Sukwiboon, "Development Model of Effective Public Defenders of the Lawyers Council of Thailand," *Journal of Thai Justice System* 10, no. 1 (January-April 2017): 81. [In Thai]

ในกระบวนการยุติธรรมยังขาดการฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความชำนาญ บุคลากรในหน่วยงานยังใช้เทคโนโลยีไม่ค่อยได้ เพราะอาจยังไม่คุ้นชินกับระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ระบบอาจไม่เสถียร

3.4.2 แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและต้องถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการอำนวยความสะดวกของประชาชน ระบบการบริหารควรเป็นแบบบริการ ณ จุดเดียว (One-Stop-Shop)²⁰ ไม่คิดค่าใช้จ่ายสำหรับการระงับข้อพิพาททางเลือก ควรมีการใช้เทคโนโลยีตรวจสอบอาชญากรรม การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เพราะประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว

ในส่วนของศาลนั้น ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ทุกศาล เช่น การระงับข้อพิพาททางออนไลน์ (Online Dispute Resolution: ODR) การพัฒนาระบบรับคำฟ้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Filing System) การพัฒนาระบบบริหารจัดการคดี (Case Management System) ระบบบันทึกการสืบพยานด้วยภาพและเสียง จะช่วยให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของพยานระหว่างเบิกความ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาคดีให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ในห้องพิจารณาคดี (Court Room System) และระบบการยื่นและส่งคำคู่ความโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-filing) ทำให้ประหยัดเงินและประหยัดเวลาได้ ซึ่งขณะนี้ มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความ และเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2560 แล้ว

สำหรับระบบการคุมประพฤติ ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควบคุมผู้ที่อยู่ในความดูแลได้ เช่น เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) การรายงานตัวทางโทรศัพท์ เป็นต้น สร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน อาสาสมัครคุมประพฤติ และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ โดยพบว่าข้อมูลจากโครงการศึกษาวิจัยโครงการติดตามประเมินผลโครงการนำร่องในการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน ไม่กลับไปคบกับคนที่นำไปสู่ทางเสียหาย แต่ยังคงต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เช่น ควรปรับขนาดให้เล็กเท่ากับนาฬิกาข้อมือ ระยะเวลาการใช้งานแบตเตอรี่²¹ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรมีการสนับสนุนงบประมาณและให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีแก่พนักงานคุมประพฤติด้วย ปรับปรุงระบบความเสถียรของเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความแม่นยำ ส่วนการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับประเภทคดีที่มีใช้ความผิดร้ายแรงนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้วเพราะเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุม ฝึกระวังเท่านั้น

²⁰ Tossapon Tassanakunlapan and Milagros Alvarez Verdugo, "Protection of Personal Data in Cyberspace: The EU-US E-Market Regime," *ASEAN Journal of Legal Studies* 1, no. 1 (2018): 67.

²¹ Rattanawan Homniam, *Guidelines for the Management of Electronic Monitoring Systems for Controlling Offenders (Electronic Monitoring: EM)* (Research Report) (Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016), 89. [In Thai]

สำหรับระบบงานราชทัณฑ์ ควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาควบคุมและแก้ไข ฟื้นฟูผู้ต้องขังแทนวิธีการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ต้องขัง เช่น ระบบการจดจำใบหน้า เทคโนโลยีสแกนลายนิ้วมือในการควบคุมการเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง บริการสไกป์ (Skype) ซึ่งเมื่อพิจารณา จากนวัตกรรมของเรือนจำรัสเซีย บริการสไกป์ (Skype) ถือเป็นนวัตกรรมในการให้บริการนักโทษและประชาชน ผู้ประสงค์จะเยี่ยมนักโทษ โดยดำเนินงานภายใต้แนวคิดที่สำคัญ คือ แนวคิดในการให้บริการประชาชนและแนวคิด ในการลดการกระทำความผิดซ้ำ²² ทำให้ต่างฝ่ายต่างได้เห็นหน้า ได้ยินเสียง โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ทำให้ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางอีกด้วย

3.5 ด้านบุคลากร

3.5.1 ปัญหาบุคลากร

ปัญหาบุคลากรถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการใช้กฎหมายและการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรมีภาวะความเครียดด้วยลักษณะของงาน บุคลากรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน จึงส่งผลกระทบต่อทำให้เกิด ความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันที่ นอกจากนี้ การดำเนินงานบางอย่าง ขัดข้องกับหน่วยงานอื่น ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนได้ว่าควรร้องเรียนที่หน่วยงานใด ซึ่งปัญหานี้สอดคล้อง กับการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาหลักในการดำเนินงานให้บริการประชาชน เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว มักจะลาออกหรือย้ายสังกัด และบางเรื่องหัวหน้าศูนย์ต้องลงพื้นที่เพียงผู้เดียว เพราะไม่มีผู้ชำนาญ²³ การคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่ไม่ตรงกับภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ หรือ การกำหนดคุณสมบัติไว้ต่ำเกินไป รวมทั้งการใช้ระบบอุปถัมภ์ การใช้เส้นสาย โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่ต้องโปร่งใสและเป็นธรรมกับคนทุกคน

ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม เพราะเป็น สิ่งที่จะสะท้อนประสิทธิภาพในการดำเนินงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านจากการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจประเภทอุตสาหกรรมหนักไปสู่การสร้างนวัตกรรม ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น ถือเป็นก้าวออกนโยบายตามกระแสหลักของเศรษฐกิจโลกที่เน้นการสร้าง นวัตกรรมเทคโนโลยี²⁴ ทำให้ยังคงเกิดคำถามที่ว่าเป้าหมายที่รัฐบาลไทยได้วางเอาไว้ว่าประเทศไทยต้องเป็น ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สามารถเป็นจริงได้หรือไม่ และกระบวนการยุติธรรมไทยนั้นมีแนวทางการ พัฒนาเพื่อเข้าสู่ยุค 4.0 ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในยุคที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมได้อย่างไร

²² Winai Charoenchaloemsak, "Innovative Prison of Skype Service for Prisoners and Citizens," last modified 2015, accessed November 24, 2017, <https://www.gotoknow.org/posts/591777/> [In Thai]

²³ Atchareya Thirasarichote, *The Development of Public Service Efficiency Through the Joint Service Center, Ministry of Justice* (Research Report) (Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016), 25. [In Thai]

²⁴ Chanintorn Pensute, "Thailand 4.0 Economics and Political Contexts," *Political Science and Public Administration Journal* 8, no. 1 (January-June 2017): 91. [In Thai]

3.5.2 แนวทางการพัฒนาบุคลากร

แนวทางการพัฒนาบุคลากรนั้น ส่งเสริมให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมดำรงตนตามแนวจริยธรรมข้าราชการซึ่งถือเป็นจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ควรให้ทุนพัฒนาเพื่อเรียนต่อหรืออบรมทักษะที่ต่างประเทศ จัดอบรมกฎหมายเฉพาะทาง พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ นักกฎหมายต้องเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษและศึกษากฎหมายต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น อาจมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อกระชับความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน²⁵

4. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผล

การพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 แม้จะมีข้อจำกัดหลายประการ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะพัฒนาไม่ได้เลย ดังนั้นความท้าทาย คือ ภาครัฐควรเร่งประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต้องให้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้มีความคิดที่จะมุ่งมั่นและพัฒนาประเทศไทยโดยต้องกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในการนำพาวงค์กรในกระบวนการยุติธรรมให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนรุ่นใหม่ เพราะเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น สนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้น นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาตัวเองให้เป็นคนยุค 4.0 ด้วยเช่นกัน ซึ่งหากทุกคนมีความคิดที่จะพัฒนาและทุกภาคส่วนร่วมใจกันพัฒนาประเทศไทยก็จะทำให้อุปสรรคต่าง ๆ ลดน้อยลงได้ และหากหน่วยงานในระบบการบริหารงานยุติธรรมไทยขาดทิศทางและความร่วมมือกัน ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งการที่จะไปสู่ระบบความยุติธรรมที่ดีนั้นจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนว่าตนนั้นรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยและเข้าถึงความยุติธรรม

4.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน คือ มีการทำงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประชาชนต้องมีส่วนร่วมเข้ามาตรวจสอบ ติดตามการทำงาน และร่วมกำหนดนโยบายได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย ทั้งถึง ด้านกฎหมาย คือ ปรับปรุงทบทวนกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย ทั้งนี้ต้องให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ลดการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหลักโดยไม่จำเป็นและหันมาใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกมากขึ้น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ หลักฐานการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเพราะทำให้สามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ ด้านบุคลากร คือ นักกฎหมายต้องเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษและศึกษากฎหมายต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมบุคลากรด้วยการอบรม หรือเรียนต่อ เน้นคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านวิจัย คือ ควรมีความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือวิจัยร่วมกับระหว่างประเทศในการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานยุติธรรม

²⁵ Anurat Anantanatorn, "Stress and Tension Management of Police Officers in the Provincial Police Region 2," *Journal of Politics, Administration and Law* 9, no. 3 (September-December 2017): 167-168. [In Thai]

References

- Acharya Chutinant. *Criminology and Penology*. 2nd ed. Bangkok: Winyuchon, 2014. [In Thai]
- Anurat Anantanatorn. "Stress and Tension Management of Police Officers in the Provincial Police Region 2." *Journal of Politics, Administration and Law* 9, no. 3 (September-December 2017): 167-168. [In Thai]
- Atchareya Thirasarichote. *The Development of Public Service Efficiency Through the Joint Service Center, Ministry of Justice* (Research Report). Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016. [In Thai]
- Chaloemkiat Thamsuk. "Problems and Obstacles of the Investigation and Arrestment in Drug Criminal Cases in the Areas Under the Jurisdiction of Pong Police Station, Pong District, Phayao Province." Master's thesis, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, 2010. [In Thai]
- Chanchao Chaiyanukij. "Justice 4.0." *Journal of Thai Justice System* 10, no. 2 (May-August 2017): 142. [In Thai]
- Chanintorn Pensute. "Thailand 4.0 Economics and Political Contexts." *Political Science and Public Administration Journal* 8, no. 1 (January-June 2017): 91. [In Thai]
- Department of Corrections. "Statistics of the Prisoners." Last modified 2017. Accessed November 24, 2017. <http://www.correct.go.th/stat102/display/result.php?date=2017-11-01&Submit=%B5%A1%C5%A7/> [In Thai]
- Department of Corrections. "The National Prisoner Statistic of the Narcotics Act." Last modified 2017. Accessed November 24, 2017. http://www.correct.go.th/stat102/display/drug_result.php?date=2017-11-01&Submit=%B5%A1%C5%A7/ [In Thai]
- Jutharat Ue-amnoey. *Justice System and Alternatice Justice: On Sociological Perspectives*. Bangkok: Chulalongkorn University, 2013. [In Thai]
- Kanyarat Wiphatawat, Pattranit Yaodam, and Bandid Homket. *Guidelines for Criminal Justice Reform*. Bangkok: Law Reform Commission of Thailand, 2016. [In Thai]
- Narongsak Sukwiboon. "Development Model of Effective Public Defenders of the Lawyers Council of Thailand." *Journal of Thai Justice System* 10, no. 1 (January-April 2017): 81. [In Thai]

-
- Nathee Chitsawang. "Alternative Measures for Treating Offenders to Solve Problem of Prison Overcrowding." Last modified 2014. Accessed November 24, 2017. <http://www.nathee-chitsawang.com/> [In Thai]
- Phongthorn Thanyasiri. *Process and Justice Administration* (Research Report). Bangkok: Ministry of Justice, 2012. [In Thai]
- Pramote Phansa-ard. *Guidelines for the Development of Structures and Forms of Probation* (Research Report). Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016. [In Thai]
- Rattanawan Homniam. *Guidelines for the Management of Electronic Monitoring Systems for Controlling Offenders (Electronic Monitoring: EM)* (Research Report). Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016. [In Thai]
- Surat Rattanawongsa. "Enhancing Investigating Officers' Efficiency in the Community Judicial Process in Order to Create Harmony in the Pakkhat Police Station." An Independent Study Report Master's thesis, College of Local Administration, Khon Kaen University, 2010. [In Thai]
- Tossapon Tassanakunlapan, and Milagros Alvarez Verdugo. "Protection of Personal Data in Cyberspace: The EU-US E-Market Regime." *ASEAN Journal of Legal Studies* 1, no. 1 (2018): 67.
- Whitchuta Itsaranuwat. *Implementing of Alternative Dispute Resolution in Thai Society* (Research Report). Bangkok: Office of Justice Affairs, 2016. [In Thai]
- Winai Charoenchaloemsak. "Innovative Prison of Skype Service for Prisoners and Citizens." Last modified 2015. Accessed November 24, 2017. <https://www.gotoknow.org/posts/591777/> [In Thai]